

Načrt glede razkosaanja Nemčije zakrit na moskovski konferenci

Opozicija proti odrezanju Porurja in Porenja od Nemčije. Besednik poljskega zunanjega urada kritiziral ameriškega državnega tajnika

Moskva, 12. apr. — Ruski zunanji minister Molotov je na moskovski konferenci, ko so se razpravljale o bodočnosti Porurja, Porenja in Posarja, razkril, da je pokojni predsednik Roosevelt na sestanku velike petice v Teheranu, Perzija, predlagal razkosaanje Nemčije na pet separatnih držav. To je bilo po potrditvi tudi uradni govor. V Teheranu so se sestali Roosevelt, Stalin, bivši britski premijer Churchill in njihovi delegati.

Eno leto po teheranski konferenci sta Churchill in Anthony Eden, takratni britski zunanji minister, predlagala razkosaanje Nemčije na tri kose. Na konferenci velike trojice v Jalti na primu je bila ustanovljena posebna komisija, kateri je bila poverjena študija vprašanja razkosaanja Nemčije. Za te komisije so bili izbrani Eden, John Winant, bivši ameriški poslanik v Londonu in podpor. Gušev, pomožni ruski zunanji minister. Imeli so samo eno sejo, na kateri pa se niso mogli sporazumeti, nakar je bila komisija razpuščena.

Molotov je na včerajšnji seji znanj ministrov štirih velesil izjavil, da bo upošteval predlog, da Francija dobi Posarje, ni hoja pristati na zahtevo franciskega zunanjega ministra Billa. Molotov je tudi izjavil, da ne bo treba vzdrževati sile. "Sila ni dobra podlaga miru."

Besednik poljskega zunanjega urada je kritiziral Marshalla, ker je predlagal preureditev sedanjih meja med Poljsko in Nemčijo. Poljska naj bi obdržala industrijsko šlezijsko pokrajino, poljedelske pokrajine pa naj bi vrnila Nemčiji. Sedanja meja med Poljsko in Nemčijo je bila določena na konferenci velike trojice v Potsdamu. Besednik poljskega zunanjega urada je dejal, da je Marshallov predlog zagotovilo politične smrti poljske kmečke stranke, katere vodja je Stanislaw Mikolajczyk, bivši podpredsednik poljske vlade.

Marshall je govoril direktno moskovskemu zunanjemu ministru Georgiju Bidaletu, ki je odločil odrezanje Porurja in Porenja od Nemčije. Marshall, britski zunanji minister Ernest Bevin sta se izrekli proti spremembi statusa Porurja in Porenja. Oba sta naglašala, naj Francija raje zanaša na predlagano zvezo med štirimi velesilami, katere jo bo ščitila pred napadom. Diskuzije o zvezi se bodo pričele na moskovski konferenci prihodnji teden.

Bevin in Marshall sta podprla predlog, da Francija dobi Posarje. Ta bogata industrijska kotlina obsega ozemlje 750 kvadratnih milj, naj se odreže od Nemčije in priključi k Franciji. V Posarju živi čez pol milijona prebivalcev. Nemci tvorijo veliko večino. Premogovniki v Posarju so bili podeljeni Franciji po zaključitvi prve svetovne vojne kot odškodnina. Pri plebiscitu, ki se je vršil l. 1935, je

Truman kritiziran v venezuelski zbornici

Caracas, Venezuela, 12. apr. — Upravičen poslanec Juan Guzmán je kritiziral predsednika Trumana v teku debate v venezuelski zbornici, ker se je sledil odločbi za ustavev pohoda na Kuba. Ameriški poslanik Frank T. Corrigan je v znak protesta odšel iz zbornice. Guzmán je dejal, da je bivši predsednik Roosevelt predlagal razkosaanje Nemčije na tri kose, kar je bil eden izmed njegovih glavnih delov. Guzmán je dejal, da je bil eden izmed njegovih glavnih delov. Guzmán je dejal, da je bil eden izmed njegovih glavnih delov.

SODNIK GOLDSBOROUGH NOČE ZNIŽATI KAZNI RUDARSKI UNLJI

Washington, D. C., 12. apr. — Federalni sodnik T. Alan Goldsborough je dejal, da ne bo znižal kazni rudarski uniji UMWA, katere predsednik je John L. Lewis. On je naložil uniji kazni \$3,500,000, Lewisu pa \$10,000 v decembru zaradi žaljenja sodišča. Spoznana sta bila za kriva kršenja injunkcije, ker se rudarji niso vrnili na delo.

Zadevo je prišla potem pred federalno vrhovno sodišče. To je podprlo odlok Goldsborougha, zaeno pa je znižalo kazni uniji na \$700,000.

Goldsborough je dejal, da je Lewis izkoristil eksplozijo v premogovniku Centralia Coal Co. v Illinoisu, v kateri je bilo ubitih 111 rudarjev, in povzročil novo stavko. Lewis je odredil šestdnevno ustavev dela v premogovnikih v znak žalovanja za žrtvami eksplozije.

Goldsborough je rekel, da unija in Lewis še nista pokazala volje

Domače vesti

Nov grob v Chicagu

Chicago.—Dne 12. aprila je umrl Joseph Gračner, star 73 let in član društva 131 SNPJ. Rojen je bil v vasi Brezje, občina Dobje na Stajerskem. Truplo pokojnika leži v Tanclovem pogrebem zavodu na 3821 W. 26th st. Civilen pogreb pod oskrbo pogrebnišča Zefrana se bo vršil jutri (torek) ob dveh popoldne. Pokopan bo na pokopališču Woodlawn. V Chicagu zapuščena, štiri hčere, tri sinove in pet vnukov.

Nesreča na morju

Sharon, Pa.—Dne 5. aprila je v Floridi utonil Frank Cvelbar, star 28 let, sin družine Louis Cvelbar iz te naselbine. On je živel v Panama Cityju, kjer je bil v vladni Civil Service službi kot mehanik. Omenjenega dne se je s svojim prijateljem podal s čolnom na morje na ribolov. Morje je postalo razburkano in prevrnilo čoln. Njegovega prijatelja so rešili, Frank pa je utonil, dasi je bila pomoč hitro na licu mesta. Bil je vojni veterani in član društva 755 SNPJ. Poleg staršev zapuščena pet bratov—Louis, Edward, Johna in Alberta tukaj, Josepha pa pri mornarici v San Franciscu—kakor tudi dve sestri, v Clevelandu pa strica, bratranca, sestrično in več drugih sorodnikov.

Is Clevelanda

Cleveland.—Naglo je umrla Antonia Zorman, roj. Cenčur, članica SDZ. Prvi mož ji je umrl pred 25 leti, potem pa se je poročila z Edvardom Zormanom. Poleg moža zapuščena sina in hčer iz prvega zakona.—Poročila sta se Mary Fortuna in Frank Stobierski.

Liče očeta

Cleveland.—Sorodniki v starem kraju bi radi izvedeli za Ludvika Stenovca, ki je imel trgovino v Sv. Pavlu pri Prebolu v Savinjski dolini. Zanj poizveduje njegova hči. Ako kdo ve zanj ali ako sam to čita, naj piše na naslov: Frank Haynš, 4616 Superior ave., Cleveland 3, Ohio.

Tornado povzročil veliko škodo

Woodward, Okla., 12. apr. — Tornado, ki je divjal v Oklahomi in Texasu, je povzročil škodo več milijonov dolarjev. Najmanj 150 ljudi je bilo ubitih in čez 1,300 ranjenih.

SODNIK GOLDSBOROUGH NOČE ZNIŽATI KAZNI RUDARSKI UNLJI

Washington, D. C., 12. apr. — Federalni sodnik T. Alan Goldsborough je dejal, da ne bo znižal kazni rudarski uniji UMWA, katere predsednik je John L. Lewis. On je naložil uniji kazni \$3,500,000, Lewisu pa \$10,000 v decembru zaradi žaljenja sodišča. Spoznana sta bila za kriva kršenja injunkcije, ker se rudarji niso vrnili na delo.

Zadevo je prišla potem pred federalno vrhovno sodišče. To je podprlo odlok Goldsborougha, zaeno pa je znižalo kazni uniji na \$700,000.

Goldsborough je dejal, da je Lewis izkoristil eksplozijo v premogovniku Centralia Coal Co. v Illinoisu, v kateri je bilo ubitih 111 rudarjev, in povzročil novo stavko. Lewis je odredil šestdnevno ustavev dela v premogovnikih v znak žalovanja za žrtvami eksplozije.

Goldsborough je rekel, da unija in Lewis še nista pokazala volje

Wallace svari pred izbruhom vojne

Potrošnja milijard dolarjev za zaščito miru

London, 12. apr. — Bivši ameriški trgovinski tajnik Henry A. Wallace je v svojem govoru svaril pred izbruhom tretje svetovne vojne in predlagal potrošnjo petdeset milijard dolarjev za zaščito miru v prihodnjih desetih letih. Če bo vojna izbruhnila, si bosta stali nasproti kot glavni sovražnici Amerika in Sovjetska unija.

Shod, na katerem je Wallace govoril, se je vršil v londonski centralni dvorani. Poslušalci so napeto poslušali govornika. "Vidimo razplet dogodkov in priprave dveh orjakov za smrtno borbo," je rekel Wallace. "Vsi vemo, da bodo vsi narodi, zajeti v borbi, stali pred smrtjo. V imenu vseh miroljubnih ljudi je treba dvigniti močan glas protesta proti vojni, dokler ni prepozno. Kot zagovorniki socialnega napredka in dediči svetovnih tradicij morate dvigniti svoj glas, da se bo slišal povsod."

Wallace je obsodil Trumanovo politiko in odprto izzivanje Rusije. Dejal je, da Truman potiska ameriško ljudstvo v vojno. Finančna in vojaška pomoč Grčiji in Turčiji je prvi korak v vojno. Ameriško ljudstvo se sploh ne zaveda nevarnosti Trumanove politike. Wallace je predlagal potrošnjo 50 milijard dolarjev za rekonstrukcijo Evrope. Denar naj bi prišel iz mednarodne banke in potroši naj se pod nadzorom organizacije Združenih narodov.

"Grčija pod sedanjim monarhistično vladno nima demokracije," je nadaljeval Wallace. "Predlagana ameriška pomoč je namenjena tej vladi in njeni oboževalni sili. V Turčiji sploh ni svobodnih delavskih uni, ne politične reprezentacije in ne civilnih svobodščin. Z ameriškim denarjem bo turška reakcija vzdrževala ogromno armado v krajih ob ruski meji. Trumanov program vodi v vojno, čeprav oni, ki ga podpirajo, trdijo nasprotno, kar je zavažanje ameriškega ljudstva."

Kompanije in posamezniki obtoženi

Kršenje provizij protitrušnih zakonov

Washington, D. C., 12. apr. — Federalni justični tajnik Clark je razkril, da je bilo devet kompanij in sedem posameznikov obtoženih zarote in kršenja provizij protitrušnih zakonov. Obtožila jih je federalna veleporota v Los Angelesu, Cal.

Obtožnica jim očita zaroto z namenom monopolizacije notranje trgovine v prodajanju avtobusov, avtnih obodov in petrolejskih produktov kombinaciji kompanij pod kontrolo National City Lines.

Kompanije so National City Lines, Pacific City Lines, Standard Oil Co. of California, Federal Engineering Corp., Phillips Petroleum Co., General Motors Corp., Firestone Tire & Rubber Co. in Mack Mfg. Co. Obtoženi posamezniki so E. Roy Fitzgerald, Foster G. Bannister, H. C. Jackson, Henry C. Judd, L. R. Grossman, Frank B. Stradley in A. M. Hughes.

Požar uničil mornarično bazo

San Francisco, Cal., 12. apr. — Požar je uničil mornarično bazo na otoku Treasure. Zgorelo je več poslopj in tehnična oprema. Povzročena škoda se ceni na \$400,000 do \$500,000.

POLJSKA VRGLA ROKAVICO AMERIŠKI DELEGACIJI

Razkrije naj, katere države ogražajo Grčijo in Turčijo

OPOZICIJA PROTI VOJAŠKI POMOČI

Lake Success, N. Y., 12. apr. — Poljska, ki se je postavila na stran Rusije v teku debate na seji varnostnega sveta Združenih narodov, je odprto pozvala Ameriko, naj razgrne plašč, s katerim se odeva, in javno identifikira države, katere baje ogražajo neodvisnost Grčije in Turčije. Izjavila je, da je ameriška delegacija, ki se je lani poslužila pravice vetiranja, ubila pomožno organizacijo Združenih narodov UNRRA pod pretezo, da ta organizacija ne more pomagati Grčiji v prizadevanjih za restavriranje ekonomije.

Rokavico je vrgel ameriški delegaciji dr. Oscar Lange, reprezentant Poljske. Izjavil je, da bo vodil odločno opozicijo proti ameriški vojaški pomoči Grčiji in Turčiji. Vsaka ameriška pomoč državam naj bi bila podvržena nadzorstvu in kontroli organizacije Združenih narodov.

Ameriški delegat Warren R. Austin je prišel v zagato. Odgovarjal je pohlevno in sugeriral, naj se vprašanje glede pomoči Grčiji in Turčiji odloži, ker zdaj še ni gotovo, ali bo kongres odobril Trumanov program ali ne. Njegov argument je bil, da grška monarhistična vlada je potrebna pomoči, da bo lahko vzpostavila mir in red v deželi, ni pa hotel obdolžiti Rusije in drugih držav, ki so na strani Rusije, odgovornosti za kaotično situacijo v Grčiji in da te ogražajo neodvisnost Grčije in Turčije.

"Lahko s popolnim zaupanjem zagotovim varnostni svet in vse države v okviru organizacije Združenih narodov, da ameriško ljudstvo in eksekutivna ter legislativna branža ameriške vlade odločno podpirajo to organizacijo," je rekel Austin. On je tudi zanikal obdolžitev, da je predsednik Truman šel preko organizacije Združenih narodov, ko je pozval kongres, naj sankcionira finančno in vojaško pomoč Grčiji in Turčiji, da bosta lahko ustavila pohod komunizma.

VANDENBERGOV AMENDMENT SPREJET V VIŠJI KONGRESNI ZBORNICI

Washington, D. C., 12. apr. — Amendment senatorja Vandenberg, ki daje varnostnemu svetu Združenih narodov pogojno oblast do ustavitve ameriške finančne in vojaške pomoči Grčiji in Turčiji, je bil sprejet v senatu. Amendment je prejel odobrili senatski odsek za zunanje zadeve, kateremu načeluje Vandenberg. Namen je utišenje kritik, ki trdijo, da je šel predsednik Truman preko organizacije Združenih narodov, ko je pozval kongres, naj sankcionira \$400,000,000 kot pomoč Grčiji in Turčiji.

Dva druga amendinga sta bila sprejeta. Eden določa senato potrditve načelnikov misij, katere bo Amerika poslala v Grčijo in Turčijo, drugi pa prepušča trošenje ameriškega denarja za plačila grških in turških dolgov v drugih državah. Senator Taft, republikanec iz Ohia, je naznanil, da se je po o-

Rudarska nesreča v Pennsylvaniji

Eksplozija plina ubila devet rudarjev

Exeter, Pa., 12. apr. — Druga rudarska nesreča se je pripetila v 17 dneh, v kateri je bilo ubitih devet rudarjev 400 čevljev globoko pod zemljo. V premogovniku Knox Coal Co. je eksplodiral plin in devet rudarjev je izgubilo življenje, devet pa je bilo ranjenih. Samo ti rudarji so bili v premogovniku, ko se je pripetila eksplozija.

Prejšnja nesreča se je pripetila v premogovniku Centralia Coal Co. 25. marca; 111 rudarjev je bilo ubitih. John L. Lewis je potem odredil šestdnevno ustavev dela v premogovnikih v znak žalovanja za žrtvami eksplozije. Eksplozija plina v premogovniku Knox Coal Co. je razmajala strope in kamenje se je vsulo na rudarje. Člani reševalnih skupin so tvegali življenja, ko so šli v premogovnik, da najdejo žrtve. Truplo zadnje žrtve so prinesli na površje štiri ure po eksploziji.

Trije izmed ranjenih rudarjev bodo morda podlegli poškodbam. Ranjenci so bili odpeljeni v bolnišnico Pittston. Federalne in državne avtoritete so odredile preiskavo. Na 15. januarja se je pripetila eksplozija plina v premogovniku Glen Alden Coal Co. v Plymouthu, v kateri je bilo ubitih 15 rudarjev.

Dva rudarja sta bila v četrtek ubita v premogovniku Philadelphia & Reading Coal & Iron Co., ko so se odrgale skale od stropa. Žrtvi sta bili Monroe Reitz in Alex Malekowsky.

Letalec Reynolds dospel v Indijo

Karachi, Indija, 14. apr. — Letalec in čikaški industrialec Milton Reynolds, ki skuša doseči rekord v poletu okrog sveta, je došel v to mesto iz Kaira, Egipt. Iz Karachija je odletel proti Sanghaju, Kitajska. Doselej je preletel 8,150 milj iz New Yorka do Karachija. Razdaljo med New Yorkom in Kairom, ki je 6,000 milj, je preletel v 19 urah in 40 minutah.

Načrt glede odprave zaprtih delavnic odobren

Washington, D. C., 12. apr. — Člani kongresnega odseka za delavske zadeve so odobrili načrt, ki določa odpravo zaprtih delavnic in več drugih protidelavskih načrtov. Avtor načrta glede odprave zaprtih delavnic je senator Ball, republikanec iz Minnesote.

VANDENBERGOV AMENDMENT SPREJET V VIŠJI KONGRESNI ZBORNICI

Washington, D. C., 12. apr. — Amendment senatorja Vandenberg, ki daje varnostnemu svetu Združenih narodov pogojno oblast do ustavitve ameriške finančne in vojaške pomoči Grčiji in Turčiji, je bil sprejet v senatu. Amendment je prejel odobrili senatski odsek za zunanje zadeve, kateremu načeluje Vandenberg. Namen je utišenje kritik, ki trdijo, da je šel predsednik Truman preko organizacije Združenih narodov, ko je pozval kongres, naj sankcionira \$400,000,000 kot pomoč Grčiji in Turčiji.

Dva druga amendinga sta bila sprejeta. Eden določa senato potrditve načelnikov misij, katere bo Amerika poslala v Grčijo in Turčijo, drugi pa prepušča trošenje ameriškega denarja za plačila grških in turških dolgov v drugih državah. Senator Taft, republikanec iz Ohia, je naznanil, da se je po o-

TRUMAN IZVAJA PRITISK ZA ZNIŽANJE CEN

Priznal je, da nima programa za ustavev inflacije

OGROMNI PROFITI KORPORACIJ

Washington, D. C., 12. apr. — Predsednik Truman je začel pritiskati na industrije in trgovce, da jih pridobi za znižanje cen. Izrazil je bojazan pred inflacijo, zaeno pa je priznal, da nima nobenega programa, ki bi ustavil navijanje cen.

Intervencija Bele hiše proti inflaciji je omejena. Truman upa, da bo pregovoril industrije in trgovce za podvzetje korakov, ki naj bi ustavili navijanje cen. Doselej še ni nobenega znamenja, da bo uspel.

Zveza ameriških tovarnarjev je odgovorila Trumanu. V odgovoru zagovarja rekord industriji in naglašala odgovornost vlade in delavcev ter potrebo kooperacije. Predvsem skuša ustvariti vtis, da so visoke delavske plače vzrok navijanja cen, dasi je znano, da korporacije grmadijo ogromne profite. Lani so naredile petnajst milijard dolarjev profita.

Ameriška trgovska zbornica je podala izjavo, v kateri priznava, da bo dežela zabredla v resno ekonomsko krizo, če bo draginja naraščala, zaeno pa trdi, da morajo drugi elementi prevzeti odgovornost za situacijo.

Truman je imel več razgovorov s svojimi svetovalci in veslački. Na sestanku s časniki je izjavil, da ne bo šel pred kongres in zahteval akcijo. Kongres se mora zavedati resnosti situacije in storiti potrebne korake. Dejal je, da morajo odgovornost za naraščanje draginje prevzeti industrije in trgovci. Ako ne bodo znižali cen, bodo zahtevali delavcev za zvišanje plač upravičene. Industriji in trgovci so goreči zagovorniki sistema svobodnega podjetništva in zdaj morajo dokazati, da bo ta sistem kos nalogi. Vlada ne more storiti ničesar, ker je kongres lansko leto preklical kontrolo cen.

Churchill se baha z rešitvijo Grčije

New York, 12. apr. — Bivši britski premier Winston Churchill pravi v članku, katerega je objavila revija Life, da je on rešil Grčijo pred komunizmom 6. decembra l. 1944, ko je odredil streljanje komunistov. Ako ne bi izdal odredbe, bi prišla Grčija pod kontrolo komunistov. Churchill je pohvalil Trumanov program glede pomoči Grčiji in Turčiji, ker je s tem razkril svetu, da ima Amerika vitalne interese v vzhodnem Sredozemlju in na Srednjem vzhodu, katere bo ščitila pred Rusijo. Dalje je naglasil, da je že v svojem govoru v Fultonu, Mo., svaril pred rusko ekspanzijo in predlagal tesno kooperacijo med Veliko Britanijo in Ameriko. Truman je sedaj osvojil politiko, katero je Churchill priporočal v svojem govoru v Fultonu pred letom dni, in se odločil za ustavev pohoda ruskega komunizma.

Jesse Jones obdolžen sleparije

Washington, D. C., 12. apr. — Jesse Jones, bivši načelnik federalne korporacije za rekonstrukcijo financ, je bil obdolžen sleparije. Obdolžitev je izrekel Cassius Clay, bivši uradnik železnice Baltimore & Ohio. Dejal je, da je Jones odobril sleparski bankrot železnice z namenom, da dobe kontrolo nad njo njegovi prijatelji.

PROSVETA

THE ENLIGHTENMENT

GLASILO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Organ of and published by Slovene National Benefit Society

Naročnina za Zdravstveno dravje (izvaja Chicago) in Kanado \$6.00 na leto, \$3.00 za pol leta, \$1.50 za četrt leta; za Chicago in okolice Cook Co., \$7.50 za leto, \$3.75 za pol leta; za inozemstvo \$9.00.

Subscription rates: for the United States (except Chicago) and Canada \$6.00 per year, Chicago and Cook County \$7.50 per year, foreign countries \$9.00 per year.

Cene oglasov po dogovoru. Rokopisi dopisov in nenaročenih člankov se ne vračajo. Rokopisi literarne vsebine (črtice, povesti, drame, pesmi itd.) se vrnejo pošiljatelju le v slučaju, če je priložil poštino.

Advertising rates on agreement. Manuscripts of communications and unsolicited articles will not be returned. Other manuscripts, such as stories, plays, poems, etc., will be returned to sender only when accompanied by self-addressed and stamped envelope.

Naslov na vse, kar ima stik s 14. letom:

PROSVETA

2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Illinois

Amerika pred glavobolom—II

Zadnji petek smo na tem mestu s pomočjo angleškega delavskega poslanca Georga Thomasa podali žalostno sliko razmer, v katerih se nahaja Grčija. Ampak te razmere niso tisti faktor, ki je privedel "našo" vlado, da je enostavno ignorirala organizacijo Združenih narodov in se odločila za samostojno akcijo, v resnici za odprto intervencijo v Grčiji in Turčiji. Za religiozno pomoč Grčiji, Italiji in še nekaterim drugim državam je v kongresu drug predlog, ki določa \$350 milijonov v ta namen. Toda kakor izgleda, Jugoslavija ne bo deležna tega relifa, čeprav se je herojsko borila na naši strani in trpela ogromno bolj kot Italija. Ampak to danes ne odločuje! Kvalifikacija za ameriško pomoč je danes ta, da mora biti prizadeta vlada vsaj desničarska — čim bolj reakcijska in toliko boljše! Zadnje dni smo sploh čitali, da bo klerofašistični diktator Franco, ki je nad ubogo Španijo zopet proglasil dedno monarhijo, dobil večje posojilo v Ameriki. Franco in njegov klerofašizem sta "košer", Tita in njegovo ljudsko demokracijo naj pa vzame hudič! Tako danes govori "Trumanova doktrina".

V Grčiji in Turčiji seveda ne gre za religiozno pomoč ljudstvu, kakor tudi ne za kakšno demokracijo. Razlogi za "našo" novo zunanjo politiko in Trumanovo doktrino so drugje! Truman je v svojem govoru v kongresu 22. marca grški reakciji sploh dal "carte blanche", odprto pot, kar so v Atenah po poročilu Constanta Pouloua v Natonu takoj razumeli in v vseh reakcijskih krogih je zavladalo veliko veselje.

Rusija je trenutno res glavni objekt, proti kateremu je naperjena ta nova ameriška zunanja politika. Toda v ozadju so še drugi vzroki. Dejstvo je, da ameriški kapitalizem pehata v nov imperializem še dva druga faktorja. Na eni strani je močnejši militaristični aparat, ki ga je Amerika ustvarila med vojno in kateri se hoče za vsako ceno obdržati na višku. In da opraviči svoj obstoj in dobiva od kongresa zadostne aropriacije, mora biti "zaposlen" — "it must justify itself", kot pravimo v angleščini. In to lahko stori le s tem, da na eni strani pošilja primernega potencega "sovražnika", v tem primeru Rusijo, na drugi strani pa, da peha deželo v čim bolj agresivno in ekspanzivno politiko. To — ameriški militarizem — je danes v resnici glavni faktor, ki je diktiral "Trumanovo doktrino". Na slično pot je militarizem pred 15, 20 leti pognal tudi Japonsko — za "azijsko soprospetito".

Drugi faktor pa je strah ameriške vlade pred novo gospodarsko krizo. Da se čim bolj oddalji od nje, se je vlada v državnim departamentu in generalnim štabom na čelu vrgla v novo ekspanzivno politiko s ciljem, da ameriškem kapitalizmu pribori čim večji zunanji trg. In zato se je ta politika začela razvijati v veliko dinamiko tudi v Sredozemlju in smeri proti Indiji — na tržišča, kjer je imela do zdaj Anglija svoj monopol. Zato je angleške gospodarske kroge — kapitalistične in delavske — že začelo skrbeti, kaj ta ameriška politika pomeni. Iz Anglije so že pričeli prihajati zaskrbljeni glasovi, da hoče ameriški kapitalizem izpodrinuti Anglijo iz njenih svetovnih tržišč. Čim bolj bo ta slutnja postajala mero in kri, toliko hladnejši bodo obnosaji med obema deželama. Za Anglijo je zunanja trgovina dobrosedno življenjskega pomena — stokrat bolj kot za Ameriko. Nobena druga država ni toliko odvisna od nje. Danes si fiktivno stiska pasove, da si jo ponovno zgradi, da bodo delavske mase lahko v bodoče imele nekoliko večji kos kruha.

V zvezi s tem faktorjem — strahom pred novo gospodarsko krizo in iskanjem novih trgov — je treba omeniti tudi to, da se je Trumanova administracija vrgla na to novo zunanjo politiko tudi vsled tega, ker ji je znano, da bi vsak načrt za spravljanje lastne hiše v red — za reševanje perečih notranjih socialnih in gospodarskih problemov — najel v sedanjem kongresu na največjo opozicijo. Stanovanjski problem je na primer zelo akuten in bo tudi v bodoče. Potrebne bi bile težke milijarde dolarjev iz javne blagajne za rešitev tega problema. Prav tako je tudi kravpo potrebno izboljšanje socialne zaščite, posebno uvedbo dobrega sistema javnega zdravja — splošnega zdravstvenega in hospitalizacijskega zavarovanja. Prav tako kriči tudi ves šolski sistem po remediji — po velikih vsotah denarja. Enako pogosto govorijo, gradnja novih TVA in še marsikaj drugega.

Za vse to ali za kakršno koli teh stvari seveda ni denarja. Krik v kongresu je, da je treba čim bolj znižati vladni notranji proračun, čim bolj reducirati vladne posluje, posebno pa take, ki bi imele koristiti splošni blaginji. Dovolj denarja je le za militarizem — \$13 milijard za prihodnje fiskalno leto, letos pa seveda še več. Ni ga pa za gradnjo stanovanj, za renoviranje mest in podeželja, za šole, za TVA, za gradnjo bolnišnic, etc. etc.

Vsako, ki pozna ABC ekonomije, narodnega gospodarstva, pa lahko ve, ako ni denarja za mnoge javne potrebe, mora v kapitalističnem sistemu prej ali slej priti do krize, do novega poloma. Reakcija sicer sluti polom, toda je toliko zakrknjena in burbonska, da se z vsemi štirimi upira reševanju notranjih socialnih in gospodarskih problemov. Zato se je zdaj vrgla na novo dolarizacijo in imperialistične eskapade, za katere denarja ni. Zato so na razpolago milijarde — da, tudi ali predvsem za "karantiranje komunizma". Za to politiko je toliko navdušenja v Washingtonu, da je burbonski senator Byrd iz Virginije prišel svariiti svoje kolege, češ, postojimo in prešturirajmo, ako nas ta politika ne bo zbankrotirala. Nekdo je namreč izračunal, da se je Amerika po vojni že oblikovala za financiranje svojih mednarodnih akcij — posojil, religioznih izdatkov, "lend-lease" za "karantiranje komunizma", etc. — za več kot \$24 milijard. Toda koliko bo stala "Trumanova doktrina" v dolarjih in centih, nihče ne ve. Zato je senatorja Byrda tudi začelo skrbeti.

Svet, ki je izven Amerike, Kanade in par drugih dežel lačen,

Izkušnje

starega rudarja

(Dalje in konci.)

Chicago, Ill. — Ko smo dospeli do zaželenega prostora, smo videli, da so premogarji zabijali predore. To so bili oni majnarji, ki jim nisem požel smodnika. Deputiju pokažem vse prostore, in ga vprašam, kaj misli, ali je nevarno ali ne. Deputij sede na neko oporo in pravi: "Toliko je nevarno, da vaju kaznujem vsakega po \$25, to pa zato, ker sta zažigala proti postavi."

Jaz sem mu odgovoril takole: "Dobro, ali boste kaznovali tudi kompanijo in delovodjo? To je tudi proti postavi, ker ni odprta zadelana. Če bi delovodja storil, kar ima storiti, ne bi mogla s tovarišem kršiti postavbe."

Na te besede je prišel delovodja in pogovor smo pričeli o drugi stvari, katerega ni bilo ne konca ne kraja. Potem sem dejal deputiju, da bo čas, da gremo na prej. Smehljaje me vpraša v katero smer, nakar mu počem, da je čez miljo hoda.

Podamo se na pot. Seveda, delovodja je šel z nami. Ko pridemo do tistega prostora, je vprašal deputij, koliko premogarjev dela v njem. Pojasnim mu, da na tem hodniku osem, na drugi strani pa dvanajst. Ob koncu teh osmih prostorov je bil predor v drug hodnik. Pred časom je bil predor dovolj prostoren, nekega dne pa se je utrgal strop in ga popolnoma zasul. Naredil sem odprtino kakih osem čevljev visoko, da sem zlezal skozi. Seveda, o tem sem sporočil delovodji, pa ni nič pomagalo. Dva tedna sem lažil skozi ta mali predor, premogarji pa so kritizirali, ker so imeli premalo zraka. Bilo jih je na obeh straneh 22.

Ko smo dospeli z deputijem do tega malega prostora, je vprašal delovodjo, če služi ta predor tudi za zrak. Delovodja je pritril in zaeno obljubil, da bo dal še danes spraviti kamenje ven. Deputij se je potrudil in splezal skozi predor, kakor tudi mi trije. Ko pridemo v drug hodnik, je na tleh ležalo nekaj opor, na katere se je vsedel deputij, nato pa me vpraša, koliko časa je lazil skozi to majhno odprtino. Odgovoril sem, da že dva tedna. "Ali si o tem poročal delovodji?" "Da." Deputij se nato obrne proti delovodji in vpraša, koliko majnarjev dela v teh dveh hodnikih. Delovodja odgovori, da 22, nakar mu deputij ukaže: "Pojdi in povej, da ne pripravljaj streljanje, ker to delo je ustavljeno od danes naprej."

Delovodja je imel vsake vrste izgovore in opravičbe, pa ni vse skupaj nič pomagalo. Na drugi poziv je šel do premogarjev in jim sporočil deputijev ukaz. Deputij je mirno sedel, gledal neke listine in z nama ni spregovoril niti besedice, ko pa se je vrnil delovodja, ga je vprašal, če je ustavil delo. Ta je potrdil, nato pa ga je začel prositi, naj dovolj obrat še nekaj tednov, nakar bo ves premog izkopan. Deputij je bil debelo pogledal in dejal: "Mr. Harrison, od danes naprej prekinjem vaš izpit za delovodjo majnarjev, ker vi niste sposobni za to delo."

Po teh besedah je vstal in se podal po hodniku, delovodja za njim, s tovarišem pa zadaj brez ugovora. Sama pri sebi sva se smejala in pesti kazala delovodji, čeravno sva bila kaznovana vsak \$25 globe.

Ko smo dospeli po eni milji hoda na križišče hodnikov, je bila ob strani klop in deputij suggestira, da sedemo in se malo odpočnemo. Tedaj delovodja izrazi priložnost in vpraša deputija, če se je v resnici odločil, za-

vreči njegov izpit. Deputij je dolgo časa gledal v tla, končno pa ga vpraša, če bo od zdaj naprej bolj vestno izvršil svojo službo in skrbel za varnost streljačev. Delovodja je v hitrih besedah vse obljubil in dejal, da ne bo zanemarjal nobene stvari. Nato se je deputij obrnil proti nama in vprašal, če sva pripravljena še nadalje streljati za to delovodjo, če bo vse storil, kar je pravkar obljubil.

Moj odgovor je bil, da nimava ničesar proti delovodji, pač pa zahtevamo le varnost za najino življenje. Nato je deputij pristal, da odpusti kazni vsem trem.

Nato smo korakali naprej kakor miljo in prišli do hodnikov, v katerih je janski prah že precej časa grozil nesrečo. Deputija sem opozoril, da sem glede teh hodnikov opozoril delovodjo že pred 30 dnevi, da jih je treba počistiti in pomočiti z vodo, a naročila še do sedaj ni izvršil. Seveda, delovodja je naglo dejal, da bo še ta teden vse počisto in pomočeno.

Deputij se je z obljubo delovodje zadovoljil, nakar smo krenili dalje proti glavnemu izhodu. Predno smo se razšli, sva se s tovarišem zahvalila deputiju za storjeno delo, nato pa sva se odpeljala domov, kajti čez dve uri sva morala biti zopet v premogovniku, da sva požgala smodnik. Rudarji, katerim je bilo delo ustavljeno, so bili radovedni, kaj se je zgodilo. Izgubili so dva štihla v tistem tednu, ker niso dobili novih prostorov.

Delovodja ni dal počistiti hodnikov, kot je obljubil. Jaz sem molčal, kajti mislil sem, da bo morda dal počisti v nedeljo, ko pa sem prišel na delo v ponedeljek, sem videl, da je bilo vse ravno tako kot prejšnji teden. Molčal sem naprej. V sredo pa se je vreme spremenilo in postalo toplo. Vsi streljači smo vedeli, kadar je sprememba vremena, moramo biti previdnejši, da nas ne zadene nesreča.

In res, tisti večer je dvignilo prah in ga vrgalo, toda ogenj me ni dosegel, ker sem bil že predaleč. Ogenj je polegel in usahnil, dim pa je bil gost, črn in vroč. Zelo me je skrbelo, če bom mogel priti skozi v drugo ozračje. Mokro gobo, ki sem jo nosil na prsih, sem polovico prežvečil in zdelo se mi je, da že omagam. Kmalu nato, po par korakih, pa sem dosegel drug hodnik, kjer je bil svež zrak. Bil sem rešen. Le nekaj minut, pa bi podlegel.

Vsakičrat, ko sva s tovarišem prišla na površje, sva morala po telefonu poklicati superintendenta in mu povedati, da je vse v redu, če pa sva mislila, da je kaj narobe, naju je čakal vsak večer v svoji pisarni. Tisti večer, ko je mene smrt lovila v rovu, pa ga nisva klicala po telefonu, temveč sva šla k njemu osebno. Ko sva vstopila v pisarno, se je moč zelo prestrašil. V naglici je vprašal, kaj se je zgodilo. Pojasnil sem mu, da je nastala majhna eksplozija in da sem si le s težavo rešil življenje. Povem mu tudi na katerem hodniku. On je tudi vedel, kakšno zabavo sva imela z deputijem in delovodjo.

Superintendent je nato stopil k drugi pisalni mizi in odprl knjigo ter gledal precej časa v njo. Zmajal je z glavo in dejal: "Ne vem, kako more to biti, kajti knjiga izkazuje 400 ur za čiščenje omenjenega hodnika." Tedaj pa sem mu dejal, da ves čas, odkar hodim po hodniku, se ga še ni lopata dotaknila in tudi pomočen ni bil. Zahvalil se je nama za pojasnilo in rekel, da morava biti previdna, ker življenje je vse, kar imamo na svetu.

razbit in raztrgan, res kravvo potrebuje ameriških dolarjev, ameriških posojil in "lend-lease". In verjemite ali ne, so ta "lend-lease" in velika posojila tujcemstvu za nabavo potrebnih v tej deželi, kakor tudi za rekonstrukcijo, potrebna tudi ameriškem kapitalizmu. Kajti dokler bomo z lastnimi posojili in subvencijami, pa magari gredo za "karantiranje komunizma", financirali ameriški izvoz v zadostni meri, toliko časa tudi ni bojazni, vsaj ne prevelike, za novo gospodarsko krizo. Ampak prej ali slej bo tudi v tem prišlo do zastaja in takrat bo tudi "Trumanova doktrina" prišla v velike škripe ter dobila velik glavobol. (Pride še.)

Glasovi iz naših naselbin

Na sliki vidite dve telefonski operatorici iz Philadelphije, ki jih bole noge od pikefiranja. Nečni spol se je v tej stavki pokazal prav tako militantno kot — majnarji.

Nato sva odšla zadovoljna proti domu.

Drugi dan, v četrtek, sva šla zopet na delo. Bila sva nekoliko pozna in vsi majnarji so bili že na površju, med njimi tudi superintendent. Ko je naju zagledal, je pristopil in dejal, da se je hotel prepričati o stanju v premogovniku in sedaj ve, da sva govorila resnico. "Delovodjo sem zapodil in vama ne bo več delal skrbi, hodnik pa bodo pričeli čistiti še nočoj," je še pristavil.

Superintendentu sva se zahvalila in odšla na delo, ker je bilo že pozno. Nastavljen je bil drug delovodja in bilo je vse v redu. To se je dogodilo marca meseca 1. 1917 v Clintonu, Ind., in dogodka se prav gotovo spominja še marsikateri premogar.

Viktor Zupančič.

Razmotrivanje o današnjem položaju

Greenburg, Pa. — Pomoč Grčiji in Turčiji, predsednikove ukaz za odstranitev vseh komunistov ali privrženecv katerikoli prevratne struje (kje je kaj takega), iz zvezne službe, dokazuje v glavnem dva značilna dejstva. Eno je neizmeren strah vladajočih slojev pred izbujajočo se zavednostjo tlačenih in do moza izkoriščanih ljudstev in nižjih slojev onih soljudi, katerim sploh niso in še sedaj nočejo pripoznati pravice do ugodnosti in enakopravnosti. Smatrajo, da so edino oni do tega upravičeni.

O tem ne velja razpravljati, ker nismo mislili takega naziranja je dandanes že dokaj znan in očiten. Drugo dejstvo je domneva, da je kapitalističen in s tem obenem ameriški način in red življenja edina, končna in najpopolnejša uravnavna družabnega reda in načina vlade.

Kdor koli ima vsaj nekoliko vpogleda v dosedanje zgodovino človeštva, ve, kako zelo napačno in plitvo je tako naziranje. Bili so že različni družabni redi in civilizacije, kot egiptovska, asirska, babilonska, perzijska, grška, rimska in bogzna še kakšna. Vsi oblastniki tistih časov so ravno tako odločno povdarjali, kot to sedaj delamo mi, da je njihov družabni red ali civilizacija najpopolnejša in njihovi bogovi najmočnejši, ter da je vsako drugačno naziranje napačno ter škodljivo za človeški dobrobit.

Približno enako smešna je naša sedanja trditev, da je privatno podjetništvo ali kakor to običajno imenujemo, kapitalističen sistem najboljši ter edino pravilen družaben red. Ta trditev je toliko bolj nesmiselna, ako pomislimo, da je človeštvo usojeno živeti še stoletja ali mogoče še milijon let, ter da je človeški rod, odkar se je razvil duševno, da se je začel organizirati v razne skupine in pozneje v državne oblike, star šele nekaj tisoč let, ter se sedaj šele nahaja takorekto v svoji najbolj prvotni detinski dobi. Vsak človek, kateri si vzame nekoliko časa za to razmišljanje,

lahko razsodi, da ni do sedaj še noben družaben red v toliki meri popolen, da bi se moglo o njem trditi, da je končno veljaven za vse čase.

Kakor pa vse kaže, se naši krmarji vladnega čolna tega ne zavedajo. Drugače si ne moremo tolačiti tega nepremišljenega koraka, ki so ga sedaj napravili v zadevi Grčije in Turčije. S tem pravijo, da hočejo in morajo ustaviti pohod komunizma ter utrditi stališče demokracije. Vemo, da tudi komunizem, vsaj v sedanjih oblikah, ni končno veljaven način vlade, toda za enkrat je zasloba in upanje milijonskih k tlom tlačenih in sestradanih množic in ga zaenkrat ne bo mogoče zaustaviti s par sto milijoni dolarjev podkupnine. (Te podpore omenjenim državam sploh ne moremo drugače imenovati.)

Kaj vendar nameravajo s tem zamislekom? Trdijo, da ta korak ne pomeni nevarnosti vojne. Hočejo torej samo strašiti Rusijo in ustaviti pohod komunizma. Ako se jim bo to posrečilo, bo to samo začasno. Pirova zmaga, kot kaj takega imenujejo zgodovinarji. Poleg tega pomislimo še to: Kadar se vedno govorijo in hujska na vojno, potem končno kaj rado pride do nje. To ni kaka prazna domneva, ampak iz psihološkega vidika logična posledica. V dokaz te trditve naj navedemo to: Vsled tega našega koraka v zadevi Grčije, Turčije in kdo zna še katere dežele, bomo prisiljeni za negotovo dobo denarno podpirati one dežele ter se stalno oboroževati ter držati deželo v pripravljenosti za vsak slučaj. To bo požrlo velikanske vsote denarja ter dosledno končno znižalo naš dosednji življenjski standard. Umevno, da tega ne bomo molče prenašali in bomo zahtevali izboljšanja in pojasnila v tem pogledu. Vlada bo pojasnila, da se v tem ne more ničesar pomisliti, ker svetovni položaj zahteva, da je dežela pripravljena za vsako priliko v slučaju napada od kake druge sovražne dežele. Naše časopise bi seveda neprenehno halo ves ta čas z napadi na ono deželo in vsako bi vedel da je ruski medved ona zverina, ki nas hoče kar v oblikah pohrustati. Naravno, da bo vsled tega sovraštvo med nami do Rusije vsled našega slabega položaja stopnjeno naraščalo in kak dogodek neznan mednarodni dogodek nas zna vreti zopet v še groznejši svetovni požar.

Zdaj se pa ozrimo še na nasprotno smer, namreč, kako bo Rusija reagirala na naše izzivanje. Kakor nam je znano, je bil življenjski raven v Rusiji že pred sedanjim vojno dokaj nizek. Boljševiki so podedovali po carski vladi zanemarjeno in revno dedščino in poleg tega so se morali pripravljati še za minulo vojno, za katero so bili toliko dalekovidni, da so se zavedali, da mora priti. (Dobro za nas in ves ostali svet). Rusija je utrpela v zadnji vojni ogromne izgube, tako v človeškem kakor tudi v ekonomskem oziru. Kar je z

velikim trdom izgradila industrija po prvi svetovni vojni, je zadnja vojna porušila in valed nazijske doktrine je brezobzirno in moralno propadel sovražnik cele pokrajine popolnoma izropal. Škoda je tako ogromna, da ako bi Rusija pobrala vse premičnine v Nemčiji in njenih priležnic, s tem ne bi še zdaleka mogli nadomestiti vso povzročeno škodo. Naravno, da si Rusija sedaj želi miru, da bi prebolela mirno vse rane ter popravila po vojni povzročeno škodo, ter nadeljevala s svojimi petletkami za izboljšanje življenjskih razmer svojega ljudstva.

Mesto vsega tega bo morala sedaj zopet vse to zanemariti ter se zopet pripravljati na novo vojno. Mesto, da bi tovarne proizvajale železo, opeko, cement in pohištvo za dobrobit ljudstva, bodo morali porabiti ves možni material za tovarne s čudno konstruiranimi kotli; z na milje dolgimi vrstami vsakovrstnih železnih cevij, z brezštevilnimi zaklopkami ter v nebo štrlečimi in smrad izpuhtačimi dimniki. Mesto da bi im možganov in trud človeških rok proizvajal stroje in živeče za udobnost mirnega družinskega življenja, bo skušal doseči najbolj učinkovit način atomskih bomb ter vsakovrstnih smrtnih žarkov ter različnih bolezenskih klic, zoper katerih smrtonosnih učinkov ni protipomoči.

Brezdvomno bo življenjski raven v Rusiji vsled tega našega postopa zelo trpel in za daljšo dobo v bodočnost ostal na nizki stopnji. To je, kar se mi zdi, namen naše vlade doseči. Hoče zbuditi v ruskem narodu, sedaj ko se je v tej bojni bolj seznanil z načinom življenja v zapadnih Evropi, uporni duh, da bi se odtujil sedanjemu sistemu in ako mogoče ga zrušiti ter upostaviti drugačen in našim instucijam manj nevaren družaben red.

V tem se pa znamo pri nas koranito motiti. Tudi v Rusiji ima časopise ogromen vpliv, ter s pomočjo njega bo komunističnim vodjam z lahkoto ljudstvo prepričali, da je vsa trpljenja ruskega naroda kriva naša dežela ter da le ako bodo dobro pripravljene, bodo zadržali ameriške kapitaliste, da ne zaslužijo dobrega ruskega naroda.

Iz vsega tega lahko razvidimo, da gorijo bakle nad sodom smodnika pri nas in drugod. Samo nekoliko naj kdo kje malo preveč nervozno zamaja z eno teh bakel, pa zna zanetiti požar, da lahko obseže vse pokrajine naše oble in katerega posledice samo lahko slutimo.

Kaj moremo mi narediti za odvrnitve te nepraznčunljive nevarnosti? Pred vsem, ohranimo mirno kri! Ne pustimo se pramotiti nobeni propagandi, ki ščuvajo eno narodnost ali raso proti drugi, vsaj do mere, kolikor je pričakovati od človeške narave in slabosti. Ne bojmo se tudi nobenega sistema, če ne propagira za dosego svojih ideolov in namenov z nasiljem. To je pomembno. Jaz mislim, da vsak miren družaben razvoj ima pravico do preiskunje ob času, ko je večina ljudstva vojna za tako preiskunjo. Mislim, da je brezštevilno ljudi istega mnenja, da se tega mogoče niti ne zavedajo. Saj naj bo katerikoli sistem, ki se ravna po ljudski volji, ne more prinesiti niti toliko gorja kot mali oborožen spopad med dvema neznanimi prepirljivimi državami. Pod mirnimi razmerami se danes lahko izpremeni kar nam ni ugajalo včeraj ali nekaj tednov prej.

Da, mir, to je vse upanje in smoter človeštva. Prebram ta in druge liste in vidim slike mladih ljudi s svežim obrazom, s kuštravo glavo vedrih oči in razposajenih ustnic. Skoro vsak se drži na smeh. Ne moreš si kaj, da ne bi opazoval teh živahnih obrazov z vojaškimi čepicami. Pozabiš za nekaj časa, potem se zdrzneš. Pod aliko je zapisano "In memorium" in se zapisano, da je bil star recimo 18 let ali kaj več in je padel za svojo domovino pred tolikim

(Dalje na 3. strani.)

SLOVENSKO DELOVNO LJUDSTVO SE KLANJA ŽRTVAM VELIKE OSVOBODILNE VOJNE 1941-1945

(Priredil F. A. Ljubljana)

Leta 1941 do 1945 so bila večinoma preizkušnja slovenskega naroda. Šlo je za življenje, za pravo, za najosnovnejše pravice, ki jih ima vsak narod na svoji zemlji. V teh letih se je slovenski delovni človek mnogo naučil. Spoznal je zunanjo in notranjo nevarnost. Zunanjo nevarnost so predstavljali italijanski fašisti in hitlerjevski Nemci in Avstrijci. Notranjo nevarnost pa domača buržoazija - visokimi cerkvenimi dostojanstveniki, ki so se za

znanje zunanjo in notranjo nevarnost. Zunanjo nevarnost so predstavljali italijanski fašisti in hitlerjevski Nemci in Avstrijci. Notranjo nevarnost pa domača buržoazija - visokimi cerkvenimi dostojanstveniki, ki so se za

ceno osebnih in egoističnih interesov pridobili milost barbarov, ki so jih hoteli ostati izdajalci pred očmi naroda in zgodovine udinjali okupatorju. Ko je šlo za kri slovenskega delovnega človeka, ni bilo zanje važno niti življenje, niti imovina, niti nacionalni obstoj, samo, da so si s tem gnusnim sodelovanjem zavarovali nadaljni dohodek in kritje egoističnih interesov.

Naš delovni človek je spoznal, da je bil meščanski razred profinacionalen, izdajalski, da je imel besedo "narod in domovina" v ustih le tedaj, kadar je užival od tega koristi. Ko pa je prišla ure preizkušnje njegove nacionalne zavednosti in domovinske ljubezni, se je podal sovražniku.

in celo sodeloval z njim v boju proti pravemu rodoljubu, delavcu in kmetu, ki sta hotela ostati svobodna. Slovenski meščanski razred se je zvezal s sovražnikom, sodeloval z njim v boju in pomagal uničevati naše borce odpora v narodno-osvobodilnem gibanju.

Desettisoči mrtvih, desettisoči internirancev, jetnikov, pripornikov in talcev je žrtvovalo svoja življenja za našo svobodo.

Desettisoči mrtvih je moralo pasti od izdajalske roke domačih izdajalcev. Zato je izdaja in odgovornost tega razreda še hujša.

Slovenski narod je izločil iz svoje srede narodne izdajalce in si zapisal novo stran zgodovine.

Delovno ljudstvo Slovenije se klanja velikim junakom in žrtvam narodno-osvobodilne vojne.

Osvobodilna fronta je obsodila izdajalca Natlačena, bivšega kletalnega bana v Ljubljani. V represalijo je fašistična soldateska umorila pred Natlačenovo hišo 24 talcev. Spomenik umorjenim talcem izpričuje našo veliko tugo.

Prekmurje je počastilo spomin umorjenim talcem in žrtvam madarskega fašističnega divjanja v Murski Soboti. Velika množica prisostvuje odkritju spomenika ob žalni slovesnosti.

Fašistična drhal je bila posebno krvoločna tudi v Ljubljani, kjer je pomorila na Viču skoro vse prebivalstvo iz naselja Vrhovci. Odkritje spomenika na Tržaški cesti na Viču.

Zeleno Pohorje je bilo prizorišče velikih bojov naših partizanskih odredov proti hitlerjevskim tolpom. Med zelenimi bori in smrekami so počastili spomin junakov slavnega "pohorskega bataliona".

Tudi v Šiški so odkrili spomenik padlim talcem, ki so jih fašisti umorili. Spomenik je postavljen v železniški kurilnici Ljubljana-Šiška.

Slovenski planinci so posvetili spomenik padlim planincem v letih domovinske vojne v Kamniski Bistrici. Žalne slovesnosti se je udeležilo tisoče planincev.

23. aprila 1942 so italijanski fašisti pomorili veliko število talcev v Radohovi vasi na Dolenjskem. Slika prikazuje odkritje spomenika talcem v Radohovi vasi.

Naši rojaki-izseljenci iz Francije polagajo vence na grobove talcev.

Razmere v britanski coni Nemčije

LONDON.—ONA—Londonski krogi smatrajo, da so neredi, ki so nastali v britanski okupacijski coni Nemčije, izredno resna zadeva—in to daje prav posebno velik pomen razpravam, ki se vrše v Moskvi. Ako bi zunanjim ministrom ne uspelo, da urade nemško vprašanje na tej konferenci, je zelo verjetno, smatrajo ti krogi, da bo s tem odprta pot kaosu v Nemčiji.

Morda najbolj neprijetno je britanskim krogom, ki te razmere v Nemčiji poznajo, da bi u-tegnilo nadaljevanje takih nemirov prisiliti Veliko Britanijo, da znova ojači svoje zasedbene čete v rajhu. Anglija trpi veliko pomanjkanje delovnih sil in tega pomanjkanja še nekaj let ne bo mogla premagati. To bo do neke mere tudi vplivalo na angleško politiko v Nemčiji.

Ako bi se izkazalo potrebno, da Angleži zopet pošljejo voja-

more tega vedeti in razumeti, kaj materino srce pri tem občuti in trpi.

Vsi moramo delovati za mir po svoji moči, priliki in zmožnosti. Zdi se mi pa, da ravno ženske premalo naredijo v ta namen. Prepozno in brezplodno je žalovati za svojimi dragimi, kadar puste svoja mlada življenja v neznanu deželi. Lahko pa ravno ženske mnogo store, da ne bo treba njih dragim tvegati življenja v rovanju človeka proti človeku. Skoraj povsod so ali še bodo društva za preprečevanje mednarodnih konfliktov. Pridružite se enemu v vaši okolici. Na tem svetu lahko ustvarimo raj ali pa ga izpremenimo v pekel! Imejmo to vedno pred očmi!

Venc. Palcich.

ška ojačenja v Porenje in Porurje, bi bil to velik udarec za angleško javnost. Toda jasno je, da sedanje sile ne bi zadostovale, ako bi se nemiri in izgredi nadaljevali. Nekatera poročila pravijo, da je morala angleških čet, katerim bi take razmere naložile najneprijetnejše dolžnosti, jako omajana.

Nekaj drugega, kar vznemirja Angleže, je dejstvo, da so nemški upravniki, katere je bila postavila angleška oblast za urejanje nekaterih čisto nemških zadev, pokazali le jako malo sposobnosti in navdušenja za svoje dolžnosti. Nekateri govorice pravijo, da je pričakovati, da bo mnogo nemških uradnikov kolektivno odstopilo, ker niso v teh razmerah prevzeli nobene odgovornosti. Mnogi so prepričani, da si bodo s tem svojim delovanjem le škodili v pogledu svoje zaslombe v narodu. Ob enem poudarjajo, da imajo sicer velike odgovornosti, a nobene oblasti.

Poznavalci Nemčije trdijo, da je ravno vzpostavljene popolne zmešnjave cilj ostankov nacizma. Nekatera poročila, ki prihajajo v London, pravijo, da dogodki v Porurju nikakor niso spontani, ter da so bili vprizorjeni s strani nemškega podtalnega gibanja. Dokazati je to seveda težko, kajti nezadovoljnost med ljudstvom je precejšnja.

Listnica uredništva

Ker pošiljate predpovedane vsako oglašanje kakršnega koli srečanja v listih, prosimo vse dopisnike, ki oglašajo priredbe svojih društev ali drugih organizacij, ali pa kako drugo srečanje za zbiranje denarja, naj v svojih poročilih ne omenjajo srečali ali srečanja, kakor tudi ne karikatur ali tombulskih zabav, ako je na-nje določena vstopnina. Pošilja upravnega uradnika od nas, da mora vse take oglašanje in lista. Prosimo, držite se tega.

Glasovi iz naselbin

(Nadaljevanje s 2. strani)

časom v Evropi, Afriki, na Kitajskem, Filipinih ali Burmi, na Pacifiku in po vseh različnih delih naše oble. Za njim žalujejo starši, žene, zaročenke, sestre in bratje. Marsikdo med njimi je bil edini sin ali celo edini otrok. Že pred leti so padli, toda njegovi ga še vedno pogrešajo in ga ne morejo pozabiti. Človek, ko to gleda, postane žalosten in začne misliti, komu je vsa ta žalost in to trpljenje v korist. Grem precej med ljudi in poznam več mater, ki so izgubile svoje otroke v zadnjem klanju. Kot je to običajno, sem skušal tolažiti in dokazovati, da mora biti ponosna, ker je mati junaka, ki je dal življenje za domovino. Se ne spominjam niti ene, da bi ji bil s tem kaj olajšal bolečine. Več kot ena mi je pa pri tem mojem prizadevanju izjavila, da nikdo ne

A. V tržaških trgovinah je baje dobili vsega, kar ti srce poželi.

B. Že res. A nečesa ne dobiš, če se tudi na glavo postaviš.

A. Česa pa?

B. Nizkih cen.

A. In če odpeljejo Angleži iz Trsta vse, kar so prinesli s seboj, nekaj nam bodo pa vseeno pustili.

B. Kaj pa takega?

A. Slab vtis.

“Kuhajte brez kuharjev!” pravijo čikaške gospodinje, ki rabijo električne peči

GOSPODINJE v Chicagu, ki imajo sedaj avtomatične električne pražilnice (peči), jih navdušeno priporočajo tudi vsem drugim. Vseled električnih avtomatičnih zmeti ni več potrebno, da bi gospodinja morala ostati doma pri svoji peči. Avtomatične zmeti regulirajo ... kuhajo ... in ko skončajo se same zapro.

Naravnajte jih ... in potem poslabite. Vse se sproži samo po sebi, kakor naravnano. Lahko vložite v to peč ves obed, naravnajte določeno toploto in kuha bo avtomatično sama po sebi končana. Dan vam je prost, in ko se vrnete, imate vse v redu za serviranje.

Nič ni užitnega pri kuhi s elektriko! Nič več skrbi, ali se bo kaj pokvarilo ... tudi ako ste z doma. Uporabite svoje priljubljene recepte—vse v kuhinjski stroki bo vam šlo po sreči.

Bodite moderni—kuhajte električno! Naj vas avtomatični električni gorilnik reši brig v vaši kuhinji. Pridružite se tisočem čikaških žena, ki kuhajo električno—začnite to tudi vi in uživajte to resnično, najnovejšo moderno metodo.

The many conveniences of the new electric ranges make electric cooking the modern, carefree way to cook. This is one of the important features of electrical living, the better way to live.

COMMONWEALTH EDISON COMPANY

